

Zakon zbunjuje -

[Željko Cvrtila]

Sukladno Zakonu o privatnoj zaštiti (NN 68/03, 31/10 i 139/10), članku 40., zaštitar može nositi propisane vrste kratkog vatrenog oružja samo pri obavljanju sljedećih poslova privatne zaštite:

1. zaštite novčarskih institucija,
2. neposredne tjelesne zaštite osoba (tjelohranitelji),
3. osiguranja i pratinje novca, vrijednosnih papira i dragocjenosti,
4. pružanja intervencije po dojavnom signalu,
5. zaštite objekata kritične infrastrukture,
6. zaštite kulturnih dobara ili stvari od znanstvenog, umjetničkog, povijesnog ili tehničkog značaja koja se nalazi u javnoj zbirci, zaštićenoj privatnoj zbirci ili je izložena za javnost.

Treba obratiti pozornost na to da samo zaštitar može nositi oružje, i to samo kratko vatreno oružje, dok čuvar za to - nije ovlašten.

Poslove iz stavka 1. točke 5. i 6. ovog članka pravne osobe i obrtnici mogu obavljati uz prethodno odobrenje nadležne policijske uprave. Nije jasno što je zakonodavac htio postići ovom obvezom. U praksi, nakon podnošenja zahtjeva policiji, primjerice za odobrenje čuvanja objekta kritične infrastrukture, traže se razni planovi osiguranja i policija uopće ne određuje koji su to "objekti kritične infrastrukture", već se to tumači i određuje različito u različitim policijskim upravama.

Zaštitar ima pravo uporabiti vatreno oružje kada, obavljajući poslove privatne zaštite, na drugi način ne može odbiti istodobni ili izravno predstojeći protupravni napad usmjeren prema njemu ili prema osobama koje štiti. Prije uporabe vatrenog oružja zaštitar će uputiti usmeno upozorenje: »Stoj!«, a nakon toga drugo upozorenje: »Stoj, pucat ću!«.

Oružje se upotrebljava onda kada je protupravni napad pokrenut ili još traje, a nikako kada je već završio – ako se, recimo, razbojnik okrenuo i dao u bijeg

Dakle, oružje se upotrebljava kad je protupravni napad pokrenut ili još traje, nikako kada je već završio (npr. kad se osoba daje u bijeg). Protupravni napad svaki je napad poduzet prema zaštitaru ili osobi koju on štiti, koji je poduzet bez valjanog realnog i pravno opravdanog razloga. No je li to dovoljno za uporabu vatrenog oružja? Smije li zaštitar ubiti osobu koja je krenula nogom udariti njegovog štićenog klijenta, iako je napad aktivan i protupravan. Jasno da ne. Zato je ovaj zakonski okvir uporabe oružja iznimno problematičan i daje veliku lepezu mogućnosti naknadnog sankcioniranja zaštitara.

Ispada da zaštitari imaju pravo uvijek uporabiti oružje kad su protupravno napadnuti oni ili štićena osoba, što bi bile puno šire ovlasti i od policijskih, gdje policajac ima pravo uporabe oružja (komparativno gledajući s ovlastima zaštitara, i to samo u tom dijelu) kada na drukčiji način ne može zaštititi svoj ili život druge osobe. Dakle, samo radi zaštite od ugrožavanja života, a ne bilo kojeg protupravnog napada. Odredba je zaštitarima stoga posve nejasna.

Ovdje se zaštitari trebaju držati načela nužne obrane i nužne pomoći, (krajnja se nužda ne spominje), razmjernosti i postu-

Upozorenje iz stavka 4. ovoga članka neće se upućivati ako bi se time doveli u pitanje životi osoba koje se štiti ili život zaštitara. Ove su obveze ključne za neposrednu uporabu vatrenog oružja od strane zaštitara.

To je ujedno i najproblematičniji dio, odnosno potpuno nedorečen te je kao takav izvor mogućih problema u kasnijem postupku prema zaštitaru koji je uporabio vatreno oružje. Što može biti sporno?

Problematičan zakonski okvir

Kako u Zakonu stoji, osim čuvanja osoba, zaštitari čuvaju i objekte. Nadalje se kaže da se vatreno oružje može primijeniti samo kad zaštitar obavlja poslove privatne zaštite, dakle ne kada mu radno vrijeme prestane, što je različito od policijskog propisa. Oružje može primijeniti samo prema osobi čiji istodobni ili izravno predstojeći protupravni napad usmjeren prema njemu ili osobama koje štiti, ne može odbiti, odnosno u nužnoj obrani. Upravo je tu problem!

treba ga mijenjati

Zaštitari se moraju držati načela nužne obrane i nužne pomoći, a obrana ne smije biti intenzivnija od napada i ne smije nanijeti štetu veću od one koja je prijetila napadom

pnosti u postupanju. To znači da zaštitar mora protupravni napad najprije pokušati otkloniti blažim sredstvom, smije nanijeti samo razmjernu štetu onoj koja je prijetila od napadača, a u protivnom je riječ o prekoračenju nužne obrane.

Oružjem se objekt - štiti ili ne

Obrana ne smije biti intenzivnija od napada i ne smije nanijeti štetu veću od one koja je prijetila napadom. Bez obzira što je tu riječ o posebnim ovlastima za zaštitare (različita od općeg zakona) nikako ne bih preporučio uporabu vatrenog oružja kod protupravnog napada bez prethodnog poštivanja navedenih načela zakonskih pravila postupanja.

Nadalje, zakonodavac je omogućio šticeenje objekta vatrenim oružjem. To je potpuno nepotrebno, odnosno stvara opasnu zabluđu za zaštitare jer oni ne mogu upotrijebiti vatreno oružje samo u zaštiti objekta koji štite, s obzirom da Zakon to omogućuje samo radi odbijanja napada od osobe zaštitara ili šticeene osobe.

Postavlja se pitanje: mora li se zaštitar postaviti između objekta i napadača kako bi on bio napadnut i tek tada mogao uporabiti oružje? Nigdje nema ovlasti upotrebe oružja radi zaštite objekta. Upozorenja

prije upotrebe jasno su navedena.

Uporaba vatrenog oružja nije dopuštena protiv maloljetnika ili kad se dovede u opasnost život trećih osoba, osim kad je uporaba vatrenog oružja jedino sredstvo za obranu od izravnog napada kojim se ugrožava život zaštitara ili život osoba koje štiti. Ovdje može biti sporno prepoznavanja vanjskih obilježja da je riječ o maloljetniku. Tek je ovdje zakonodavac stavio uvjet ugrožavanja života kao preduvjet za uporabu vatrenog oružja.

Prilikom uporabe vatrenog oružja zaštitar je dužan usmjeriti oružje prema onim dijelovima tijela na kojima se s najmanje ozljeda postiže svrha zbog koje je vatreno oružje uporabljeno. Zaštitari se obvezuju na načelo preciznosti kojim se postiže razmjernost,

odnosno na takvo djelovanje kojim se postiže izvršavanje radnje uz najmanje štetne posljedice. Načelo razmjernosti i postupnosti ovdje se eksplicitno traži, no i dalje ostaje sporna uporaba u slučaju postojeće zakonske formulacije protupravnog napada.

Zaštitar može, u obavljanju poslova iz stavka 1. ovoga članka, uporabiti samo oružje pravne osobe za privatnu zaštitu čiji je zaposlenik. Uporaba tuđeg ili privatnog oružja je zabranjena, što u konkretnim opasnim situacijama može biti sporno. Ako bi npr. u hrvanju u banci zaštitar razbojniku uzeo oružje, zaštitar se ne bi smio braniti oružjem razbojnika? Ako se htjelo reći da zaštitar mora dužiti oružje zaštitarske tvrtke u kojoj radi, onda je to trebalo drukčije formulirati.

Zaštitarima dati palice i sprejeve

Dosadašnji slučajevi u kojima su zaštitari uporabili vatreno oružje, nisu bili bilo kakvi protupravni napadi (nužna obrana), nego događaji u kojima su bili ugroženi njihovi životi i životi šticeenih osoba. Stoga ti slučajevi za pravosuđe nisu bili sporni i ne trebaju biti. Što više procuavam Zakon o privatnoj zaštiti, sve sam čvršće uvjeren da ga zapravo treba - cijelog mijenjati.

Glede uporabe oružja treba staviti mogućnost uporabe od strane zaštitara, samo kad je ugrožen nečiji život, što bi zaštitarima bila jasna i lako prepoznatljiva situacija. Zaštitarima treba omogućiti nošenje palica i sprejeva za samoobranu pa bi se zaštita objekata mogla efikasno provesti i bez upotrebe oružja, tim više što je uporaba oružja radi zaštite objekata, prema postojećim zakonskim okvirima, ionako sporna. Uporaba vatrenog oružja u zaštiti nekog objekta eventualno bi se mogla omogućiti kad neposredno prijeti takva opasnost napadom na objekt, koja može rezultirati destrukcijom takvih razmjera uslijed kojih bi opet moglo doći do ugrožavanja nečijeg života. Zaštitari mogu nositi oružje iz dva razloga, zaštite osoba i zaštite objekata, a mogu ga uporabiti samo radi zaštite osoba. ■